

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția:
Strada Academiei No. 6.
Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

Abonament:
Exemplarul . . . . . 5 Lei
Pe un an . . . . . 200 Lei

PARTEA OFICIALĂ

VALERIU TRAIAN

DIN INDURAREA BUNULUI DUMNEZEU ȘI GRAȚIA SF. SCAUN APOSTOLIC AL ROMEI
EPISCOP ROMÂN UNIT DE ORADEA-MARE, ASISTENT AL TRONULUI PAPAL, DOCTOR
IN SF. TEOLOGIE ETC.

Cititorilor dar dela bunul Dumnezeu și binecuvântare.

„Vedeți ca să nu vă amăgească pe voi cineva cu filozofia, și cu înșelăciunea deșartă după obiceiul oamenilor, după stihiiile lumii, iară nu după Cristos“.
(Col. 2, 8).

Iubiți Frați și Fii,

Din mila lui Dumnezeu și îndurarea lui cea nemărginită am ajuns să pășim pragul unui nou an, care la rândul său, va trece și el ca și celalalt și se va pierde în vecinicie, așa pe cum fumul se distramă în vânt și se pierde. Zilele vieții noastre trec și nu se mai înapoiază, și nici va putea cineva să întoarcă măcar o clipă din vremea trecută odată, pentru că nu este cârma vremilor în mâna oamenilor păcătoși. De aceea zice dreptul Iov: „Și anii ce-mi mai sunt numărați trec și voiu merge în calea pe care nu mă voiu mai întoarce“ (Iov, 16, 22).

Așa stând lucrul cu zilele vieții noastre, nu este de mirat, că lumea își pune toată nădejdea în anul ce vine și așteaptă totdeauna, ca acela să-i aducă fericire și mulțumire, belșug și mângâiere. Pentru aceasta, la începutul anului, își doresc unii altora mult și felurit bine. Unii doresc *viață lungă*; alții doresc *sănătate*; iar alții *bogății și traiu îmbelșugat*. Este adevărat, că toate acestea sunt bune, sunt frumoase, dar singure aceste numai, — chiar și toate deodată — nu pot să ne dea adevărata fericire,

după care însetoșează sufletul creștinesc. Căci, ce folos de viața lungă, de bătrânețe cărunte, dacă înaintea lui Dumnezeu suntem încă nevrâstnici și fără nici un merit; ce folos de sănătatea trupului, — care, de altcum, este unul dintre cele mai mari bunuri pământești — dacă ne este bolnav sufletul; și la ce ne folosesc bunățile și bogățiile lumești, dacă sufletele noastre sunt sărace în virtuți și lipsite de fapte bune?

Apoi unii creștini întimpină anul nou cu petreceri, desfătări în mâncări și băuturi, crezând — poate — că dacă se va începe anul nou în acest chip, pentru ei va fi un an de fericire. Câtă rătăcire în sufletele acelor, cari făcând așa se țin încă de nelegiuirile și desfrânările păgânilor, cari în ziua cea dintâiu a anului petreceau în beții și jocuri urâte schimbând și rânduiala îmbrăcăminte; obiceiuri despre cari Sf. Ioan Gură de aur zice că sunt „nelegiuiri nebune“, „podoabe diavolești“ și „jocuri pline de necurăție“ (Om. 23); iar Sf. Biserică le oprește pentru mântuirea sufletelor, pentrecă aceste sunt amăgiri și cei cari le deprind își bat joc de Dumnezeu. Despre unii ca și acestia zice S. Apostol: „Nu vă amăgiți: de Dumnezeu nu-ți poți bate joc: ce va sămăna omul, aceea va și secera. Cel ce sămăna în trupul său, din trup va secera stricăciune; iară cel ce

Biblioteca Universității Regale Ferdinand
din CLUJ.
Nr. 990 103
EXEMPLAR LEGAL.

samănă în spirit, din spirit va secera viață veșnică" (Gal. 6, 7—8).

Iubiți Frați și Fii,

În pragul anului nou sufletele creștinilor adevărați sunt pătrunse încă de vrajă cântărilor îngerești din noaptea Nașterii Mântuitorului lumii, a lui Cristos, care a venit în lume ca să ne slobozească de sub stăpânirea morții; creștinul adevărat vede în începutul unui nou an o binecuvântare, un dar ce i l-a adus Isus cel care în ziua de anul nou, ziua a opta, s'a tăiat împrejur, ca să se facă cu adevărat întru asemănarea omului. Și de darul acesta d-zeiesc, creștinul adevărat vrea să fie vrednic; pentru aceea își face socoală cu sine însuși, cu sufletul său. Cercetează câte daruri, câte binefaceri a primit el dela Dumnezeu în anul care a trecut, și se întreabă cu ce a mulțumit, și ce va trebui să facă în anul care vine, pentruca să fie vrednic a primi dela Dumnezeu darul cel mare al întoarcerii și al mântuirii.

Dumnezeul părinților nostri și-a revărsat asupra noastră în cursul vremilor, belșugul îndurărilor sale mai mult de cât am fost noi vrednici de ele. Ne-a tras, cum tragi pruncul cel slăbănog și nepriceput, dela marginea prăpastiei; ne-a scos din umbra morții și ne-a adus la lumină; rătăcit-am, ca oaia cea pierdută, și ne-a adus iarăși la staulul mântuirii, în sânul Bisericii sale adevărate. La anul 1700 Părinții nostri unindu-se cu Roma, aflat-au iarăși credința cea adevărată și calea care duce la mântuirea sufletelor și a dus la izbăvirea Neamului, arătându-l lumii așa cum l-a rânduit Dumnezeu: *de credință și de sânge roman*. Aprinsă odată aceasta conștiință, s'a făcut începutul reînchegării și unirii Neamului românesc de prefutindenii, așa cum ne-a învrednicit Dumnezeu să ne vedem astăzi.

Și ceace au clădit înaintașii nostri, noi trebuie să întărim, moștenirea primită să o păstrăm: *legea strămoșească*, adică, curată cum ne-a dat-o D-zeu și *Patria* în care ne-am născut și am crescut, ca moșteni ai unor generații cari au apărat-o și i-au îngrășat pământul cu sângele lor. Aceasta scumpă moștenire, acest îndoit dar dumnezeiesc trebuie să-l păstrăm și să-l întărim, lăsându-l și noi, la rândul nostru, moștenire celor cari vor urmă.

Iubiți Frați și Fii,

Spre acest scop a luat ființă la Blaj în ziua de 24 Noemvrie 1929 o asociațiune de-

numită: „*Asociațiunea Generală a Românilor Uniți*“, sau cum i se zice pe scurt: *AGRU*, ce se tâlcuiește: țarină, *pământ roditor*. Va face, adică, aceasta asociațiune să rodească darul lui Dumnezeu în toate sufletele spre mântuirea lor și întărirea Neamului. Și-a propus Agru ca țintă întărirea Bisericii unite cu Roma, prin: a) adâncirea vieții religioase a membrilor și îngrijirea cât mai mare de creșterea pruncilor în legea lui Dumnezeu; b) îndrumarea vieții obștești și a fiecăruia potrivit învățăturilor Evangheliei lui Cristos și în dragostea de Neam și Țară.

Ținta aceasta se poate împlini numai apropiindu-ne cât mai tare de cel ce s'a născut pentru mântuirea noastră, de Isus Cristos în Sf. Taină a Cuminecăturii; dacă îl vom cerceta cât de des pe altarele sf. noastre biserici și vom petrece câteva clipe măcar în apropierea Lui, mulțămindu-i pentru darurile primite și rugându-l să-și reverse asupra noastră și de acum înainte belșugul darurilor sale. Răspândirea și întărirea în cercuri cât mai largi și cât mai adâncit în suflete a cinstirii și închinării Cristosului euharistic, este chezașia succesului străduințelor AGRU-lui.

Drept aceea, fiecare fiu credincios al Sf. noastre Biserici și român bun, este dator să se înscrie de membru al acestei Asociațiuni, să lucreze din toate puterile la împlinirea scopului ei, îndemnând pe toți prietenii și cunoscuții săi să facă la fel; ca așa în anul care vine să lucrați cu toții mântuirea voastră, grijind, cum zice Apostolul: „ca să nu fie cândva în vreunul din voi inimă vicleană de necredință, care să vă depărteze dela Dumnezeu cel viu“ (Evr. 3, 12). Amin.

Darul Domnului nostru Isus Cristos și iubirea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Spiritului Sfânt să fie cu voi cu toți, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Dat în Reședința Noastră Episcopescă din Oradea, la sărbătoarea Tăierii împrejur, în anul Domnului 1930, al Episcopatului Nostru al 18-lea.

Episcop VALERIU TRAIAN. m. p.

No. 3562/1929.

Concurs la parohia Doba.

Pentru Complenirea parohiei Doba (distr. Sătmăr,) care în urma numirii On-lui Ioan Soran de paroh la Necopoiu a devenit vacantă, prin aceasta publicăm concurs cu termenul de 15 Ianuarie 1930.

Oradea, Șed. Cons. din 20 Decemvrie 1929.

PARTEA NEOFICIALĂ

De anul nou.

Un nou an se desprinde încet, ca și un fir de tort, din caierul vremii. Și este un obicei vechiu să dorim unul altuia toate cele bune de anul nou; dorim fericire, dorim bucurie și dorim chiar să uităm toate neplăcerile de cari am avut parte în anul trecut.

A răsărit acest obicei din adâncul sufletului omenesc, din neastâmpărata lui sete de bucurie, plăcere și de fericire. Toate eforturile chinuitoare ale unei vieți omenești sunt provocate și alimentate de această sete de fericire. Numai că fericirea aceasta este un miraj înșelător, fiindcă este produsul unei imaginațiuni încărcată cu poftele naturei animalice a omului. Urările de anul nou sunt expresiunea dorințelor de cari este torturat sufletul nostru. În ele se oglindește concepția noastră despre viață, despre fericire. Fericirea, la care de comun se gândesc oamenii, este posedarea celor mai mari bunuri pe cari și le poate închipui mintea omenească înfierbântată de frământarea poftelor. Toate străduințele unei vieți întregi sunt îndreptate către această țintă a cărei putere de atracție este irezistibilă. Ei ise supune toată făptura în carne și oase.

Dar pentru aceasta să nu se creadă că împlinirea astor fel de dorințe — fie aceea în orice măsură — aduce îndestulare, mulțumire pentru acela care o dobândește. O dorință de aceasta împliniță naște alta totdeauna mai mare, pentru care se zbate de nou și cu mai multă sete; se crede chiar nefericit, cel mai nenorocit om lipsit fiind, de fericirea ce i-o îmbie această dorință nouă; și se crede că ar fi cel mai fericit om când s'ar vedea stăpân pe cea ce dorește. Intocmai omului, despre care zice Mântuitorul că-i rodise țarina foarte și își bătea capul unde să așeze rodirile sale și zicea: „sparge-voiu jîtnițele mele și mai mari lo voiu zidi, și voiu strânge acolo toate rodirile mele și bunățile mele. Și voiu zice sufletului meu: suflete, ai multe bunăți strânse pe mulți ani; odihnește-te, mândăncă, bea, veselește-te“.

Iată idealul fericirii omenești pe pământ; iată

ceea ce dorește fiecare să-i aducă anul ce vine. Și nimănu-i vine în minte păfania omului din sf. Scriptură, căruia îi rodise țarina; nimănu-i trece prin minte, că poate atunci, când se va crede că a dobândit ceea ce dorea sufletul, i-se va zice și lui: „Nebune, întru această noapte vor să ceară sufletul tău dela tine, dară cele ce ai gătit ale cui vor fi?“ Nimănu-i vine în minte, că pentru om nu în această comoră lumească este adevărata fericire, ci acela este cu adevărat fericit, care „se îmbogățește în Dumnezeu“. Aceasta ar fi cea mai frumoasă urare de anul nou: „Să te îmbogățești în Dumnezeu“.

Apoi mai este un obicei ca la sfârșitul unui an să-și facă omul un bilanț al lucrurilor sale, bilanțul afacerilor sale, să vadă ce câștig și câtă pierdere a avut în anul trecut și ce este de îndreptat în anul nou care vine. Și aceasta operație este dictată numai de dorința de a profita, de dorința de a produce *mai mult*, pentru realizarea unei fericiri după care s'a dorit omul din S. Scriptură, tipul omului legat cu sufletul de cele trecătoare.

Dar oare câți sunt de aceia, cari să-și facă bilanțul câștigului și a pierderilor în cele dumnezeiești; să vadă ce a câștigat și ce a pierdut pentru suflet în anul care a trecut și ce este de îndreptat în anul care vine. Dacă trupul cere să facem în fiecare an bilanțul câștigurilor celor trupești, cu atât mai vârtos se cuvine, pentru om să facă și bilanțul sufletului. Și între dorințele pentru realizarea cărora ne concentrăm toate puterile noastre, locul întâiu trebuie să-l ocupe realizarea dorințelor sufletești, ca să nu ni se zică, oarecum, și nouă: „Nebune...“

Așa ne învață Scriptură, că fericit este cu adevărat numai acela care este bogat în Domnul; pentru aceasta de anul nou dorim tuturor *să se îmbogățească în Dumnezeu, întâiu*, ca nimeni să nu fie lipsit de darul mântuirii, pe care să-l dobândim cu toții, Domnului să ne rugăm!

Nif.

Despre nesfârșita dragoste a Tatălui vecinic pentru neamul omenesc

Din rugăciunile celui dintre sfinți, părintelui nostru Augustin, episcopul Hiponiei din Africa, mare dascăl a toate lumea, acum mai întâiu tălmăcite în românește pentru duhovnicescul folos al bunilor creștini.

de Ioan Georgescu

fost profesor al liceului „Mircea cel Bătrân“, din vechiul Tomiș, cum se zicea în zilele sfântului acum 1500 de ani, orașului Constanța de azi.

O, bunătațe nesfârșită; o, dragoste neprețuită! Ca să mântuești pe rob, Ți-ai dat fiul. Dumnezeu s'a

făcut om, ca omul pierdut să fie scos din puterea diavolului. Cât de binevoitor și iubitor de oameni e fiul Tău, Dumnezeu nostru, pentru a cărui bunătațe de inimă n'a fost de ajuns că s'a smerit, făcându-se om din Fecioara Maria, ci a îndurat și chinurile crucii, vărsându-și sângele pentru noi și pentru a noastră mântuire. Venit-a bunul Dumnezeu, venit-a după mila și bunătațea sa, să caute și să mântuiască ce pierise.

Căutat-a oaia cea pierdută, a căutat-o, a aflat-o și adus-o pe umerii săi în țarcul turmei sale înduratul stăpân și în adevăr prea bunul păstor.

O, dragoste; o, bunătate! Cine a auzit de aceasta? Cine nu va înmărmuri în fața acestui noian de îndurare? Cine să nu se mire? Cine să nu se bucure de marea dragoste cu care ne-ai iubit? Ai trimis pe Fiul Tău întru asemănarea trupului păcătos ca, în forma păcatului, să osândească păcatul și noi să ne îndreptăm înaintea Ta printr'însul. Căci el, în adevăr, e mielul cel nevinovat care ridică păcatele lumii, care, murind, a omorât moartea noastră și, înviind, a refăcut viața.

Dar, Dumnezeu nostru, cu ce-Ți putem răsplăti pentru atâtea binefaceri ale milostivirii Tale? Cu ce laude, cu ce mulțumiri? Chiar dacă am avea știința și puterea fericiților îngeri, n'am putea aduce nimic vrednic de atâta bunătate și îndurare. De s'ar preface în limbi răsunătoare toate mădularele trupului nostru spre slăvirea Ta după vrednicie, n'ar ajunge micimea noastră; căci covârșește orice știință dragostea neprețuită pe care Tu ai arătat-o nouă nevrednicilor după mare. bunătate și milostivirea Ta. Fiul Tău, Dumnezeu nostru, n'a primit îngeri, ci sămânța lui Avram, asemănându-se nouă întru toate, afară de păcat. Luând, așa dară, fire omenească, nu îngerească și preaslăvind-o cu lumina sfintei învieri și nemuriri, a ridicat-o mai presus decât toate ceriurile, deasupra cetelor îngerești, deasupra Cheruvimilor și Serafimilor, așezând-o de-a dreapta Ta. Pe aceasta o laudă îngerii,

i se închină stăpâniile și toate puterile ceriurilor se cutremură în fața Dumnezeului om.

Aceasta e anume toată nădejdea mea și singura încredere. În Domnul nostru Isus Christos e o părțică din fiecare dintre noi de trup și de sânge. Iar unde stăpânește o părțică a mea, acolo cred că stăpânesc și eu; unde se proslăvește trupul, acolo mă văd și eu proslăvit. Unde împărățește sângele meu, acolo mă simt și eu împărat. Deși sunt păcătos, în privința împărțirii acestui har nu desădăduesc. Deși păcatele mă opresc, firea mea mă înalță. Deși fărădelegile mă scot, împărțirea naturii mă chiamă. Căci nu e atât de crud Dumnezeu, încât să-și uite de om, să nu-și aducă aminte de firea pe care însuși o poartă, pe care, de dragul nostru a îmbrăcat-o și el și pe care, din aceeași pricină, o urmărește.

Căci blând și prea milostiv e Domnul Dumnezeu nostru; și își iubește trupul său, mădularele sale și cele din lăuntru ale sale. În Dumnezeu și Domnul nostru Isus Christos cel prea dulce, binevoitor și îndurător, în care am înviat de ne-am suit la ceriuri și suntem împreună cetățenii celor de sus, ne iubește trupul nostru. Avem împreună cu el pronomia sângelui. Noi suntem mădularele și trupul lui El, în sfârșit, e capul nostru care e al întregului trup, dupăcum s'a scris: Os din oasele mele și trup din trupul meu: și vor fi amândoi un trup. Și nimeni nu-și urește trupul său, ci-l îngrijește și iubește. Taina aceasta mare este; eu vorbesc despre Christos și Biserică, zice Apostolul.

Advențiștii.

Adeseori Advențiștii întâlnindu-se cu catolicii le pun întrebarea, unde se află în sfânta Scriptură cutare învățătură catolică. Și fiindcă poporeni nostri nu sunt totdeauna în stare, să răspundă la o astfel de întrebare, Advențiștii năvălesc asupra legii noastre și produc în suflete tulburare și nedumire. Este lucru cunoscut, că un singur om prost poate întreba mai mult, decât pot răspunde șapte învățați.

De aceea trebuie să arătăm că Mântuitorul nostru, tocmai după mărturia S. Scripturi, a poruncit apostolilor săi numai să predice (Mateiu 28, 19, 20, Marcu 16, 15) și nicăiri nu cifim în sfânta Scriptură, să fi poruncit și să scrie. Isus n'a scris nimica. Din marea sa milă Dumnezeu ne-a dăruit și sfânta Scriptură, dar sf. Apostol Pavel în epistola sa către Tesaloniceni îndeamnă pe creștini (II Tes. 2. 15) „Stați fraților și țineți învățăturile, ce le-ați învățat ori prin cuvântul, ori prin cartea noastră.” Adică spune creștinilor că nu li s'a predat toată învățătura religioasă numai prin scrisorile Apostolilor sau prin evangheliile scrise, ci s'au predat și multe învățături numai prin graiul sau prin cuvântul viu. De aici vedem, că de

loc nu trebuie, ca fiecare învățătură creștinească să se afle în sfânta Scriptură. Ajunge, să fie o învățătură, numită tradiție prin graiul viu al bisericii lui Cristos, adică a tuturor episcopilor nostri în frunte cu sf. Părinte, locțiitorul lui Cristos. Și această învățătură, numită tradiție, trebuie să o ținem și să o credem întocmai. De aceea sf. Pavel laudă pe Corinteni (I Cor. 11, 2) scriind: „Vă laud pe voi, fraților, căci de toate ale mele vă aduceți aminte și precum v'am dat vouă, cele date le țineți”. Vedem dintr'aceste cuvinte, că Corinteni se țineau de învățăturile predate lor din partea sf. Pavel. Dar acele învățături de loc nu erau scrise în sfânta Scriptură. Apoi Scriptura era gata de abia 60 ani mai târziu, așa că nu putea să fie tuturor creștinilor la îndemână.

Să ne aducem aminte, că arta de a tipări cărți a fost inventată de-abia la 1450. Până la acel timp, adică aproape o mie de ani și jumătate numai puțini oameni puteau să aibă S. Scriptură. Și totuși pe acele timpuri erau pe pământ creștini și încă creștini buni. Sf. Ireneu, pe la anul 202, scrie, că popoare întregi credeau întru Cristos fără sf. Scriptură; și cam 200

de ani mai târziu, pela 420 sf. Augustin scrie „că omul cu credință, nădejde și dragoste nici n'are trebuință de sfânta Scriptură. De aceea în pustiu multe popoare trăiau creștinește fără cărți, numai cu acele trei virtuți“. Iată părerea sfântului Augustin.

Nici noi nu ne vom mântui numai fiindcă am citit biblia pe care nu o pot citi aceia, cari nu știu cartea, ci ne vom mântui prin acele trei mari virtuți, adică prin: credință, nădejde și dragoste.

Chiar având sf. Scriptură trebuie să învățăm dela sf. Apostol și evanghelist Ioan (XXI. 25) cum că „sunt și altele multe, cari le-a făcut Isus, cari de s'ar fi scris una câte una, nici în toată lumea, mi-se pare, că n'ar încăpea cărțile cari s'ar fi scris!“

Deci, tocmai fiindcă nu se pot scrie toate câte a făcut Isus spre mântuirea noastră, de aceea ne-a lăsat ceva mai bun decât o carte moartă, ne-a lăsat cuvântul sf. Biserici catolice, stâlpul și temelie adevărului“. (I Tim. 3, 15).

Fără acest stâlp, fără această temelie a adevărului, fără sfânta Biserică catolică noi nici n'am ști, dacă există o adevărată Scriptură și cărțile sfinte. Nimeni, cu atât mai puțin Adventiștii, nu ne poate arăta aceasta din Scriptură. Iată, o mulțime mare de oameni înstrăinați de Biserică catolică nici nu mai cred în S. Scriptură; dar nu cred, fiindcă nu mai cred nici în Biserică catolică.

Ai auzit cumva iubite cititorule, că un om înțelept să se fi mutat din parter într'un etaj mai înalt al casei, după ce aflase că în parter zidul începe a se dărâma? N'ai auzit așa ceva, deoarece nici un om înțelept nu ar face așa ceva.

Dar așa este și cu învățătura Bisericii catolice și cu sf. Scriptură. Sf. Scriptură, cuvântul scris al lui Dumnezeu, îl cunoști numai prin învățătura Bisericii. Dacă te lapezi de Biserică și de învățătura ei, nu te vei ținea nici de biblie, pe care ai primit-o din mâinile Bisericii catolice.

Să-și aducă aminte Adventiștii, că Biserică catolică a fost și înaintea lor și va trăi și atunci, când va fi pierit secta Adventiștilor, precum au pierit multe alte secte.

De te asupresc, așa dar, Adventiștii cu întrebările lor, să le mulțumești pe scurt și energic de o astfel de convorbire, și să le spui, că știi prea bine de demult, de unde îți vine învățătura bună și adevărată despre credință. Nu ai nevoie de învățătura lor.

La Rewal, capitala Estoniei, Adventiștii și-au clădit un mare templu cu un turn. Turnul este cam înalt, dar fără cruce! Oare această lipsă a sfintei cruci nu-ți spune destul creștine? De astfel de oameni, cari clădesc biserici fără cruce trebuie să te temi, să te ferești. De vroiesc ei, să treacă peste pragul casei tale, să-i rogi frumușel, să părăsească casa ta, deoarece n'ai timp pentru bârfeala lor.

Dar trebuie să spun ceva despre învățăturile greșite ale Adventiștilor în deosebi.

Ce însemnează numele lor? Numele lor este luat din limba latină și însemnează sosire. În sfânta noastră credință catolică ne pregătim în timpul postului Crăciunului pentru sosirea duhovnicească a lui Isus în sufletele noastre, tocmai la sfântul Crăciun. Dorim, ca Cristos născut în trupul său omenesc odinioară în ieslea din Vifleim, să se nască iarăși cu harurile sale în sufletele noastre.

Adventiștii însă folosesc numele lor în alt înțeles al cuvântului. Fiind întemeiați în America pe la anul 1833 din partea unui oarecare Miller, ei zic, deși fără nici o dovadă, că cunosc timpul, în care Isus Mântuitorul nostru se va întoarce într'această lume, dar nu duhovnicește, nu în sufletele noastre, ci văzut, spre a judeca lumea. Cu un cuvânt Adventiștii zic, că știu cu siguranță, când va veni ziua cea din urmă a lumii și strașnica judecată din urmă. Unii dintr'ânșii se numesc pentru aceea și „sfinții zilei din urmă“.

În istoria biblică și în catehism însă am învățat, cum că Isus Cristos a zis lămurit, că ziua și ora judecării din urmă nu o cunoaște nimeni, nici măcar îngerii în ceriu, ba nici chiar fiul lui Dumnezeu, umblând între noi în firea noastră, n'a avut însărcinarea, să ne spună, când va veni timpul, ca să dăm seamă de viața noastră înaintea tribunalului lui Dumnezeu Tatăl; și-a rezervat și ea această cunoștință ca o taină dumnezeiască. Așa citim la sf. Evanghelist Marcu 13, 32. Și alte locuri ale S. Scripturi întăresc acest adevăr așa de însemnat, ca la Mateiu 24, 26, Faptele Apostolilor 1. 6—7. Sfântul Pavel Apostolul scrie foarte lămurit, că ziua Domnului ca un hoț noaptea, așa va veni căci atunci când vor zice „pace și liniște, atunci fără veste va veni peste dâșii pierirea“. (I. Te-salon. 5. 2. 3).

Cum este așa dar cu puțință, că unii creștini ușuratici cred fără chibzuială Adventiștilor, că lor le este cunoscută ziua cea din urmă cu sosirea lui Isus pentru a judeca lumea? Adventiștii cu gura mare proslăvesc Scriptura, zic că scot într'ânsa credința lor, și iată într'adevăr învață cu totul altfel, învață împotriva sfintei Scripturi, că lor le este cunoscută ziua cea din urmă! Care creștin îi poate crede?

De sigur tănuiesc Adventiștit greșala lor cea mare, ce au făcut-o învățând deadreptul împotriva cuvintelor sfintei Scripturi. Intemeietorul lor Miller vesti mai întâiu, că sfârșitul lumii va veni la 1843, când nu se împliniră cuvintele lui, el vesti sfârșitul lumii pentru 23 Octomvrie 1844. Unii neguțători americani făceau cu acest prilej afaceri foarte bune; ofereau Adventiștilor niște haine albe pentru înălțarea lor la ceriu în ziua fixată de falșul lor apostol. Mulți bieți Adventiști își vândură toată averea lor; se clădi o mare casă, acolo toți se adunau spre a aștepta îngerul, care să-i ducă la cer. De acolo vroiau să se întoarcă cu Cristos pentru judecata cea din urmă. Dar o nenorocire! Ingerul nu veni! *P. Felix Wiercinski S. J.*

Unirea cu biserica Romei și cultura românească.

„Cuvântul Moldovenesc“ din Chișinău, în No. 51, din 15 Dec. 1929, comunică un lung extras din conferința d-lui *Gheorghe Pascu*, Prof. la Univ. din Iași, despre: *Cultura românească în veacul al 18.* În cele ce urmează vom reproduce unele pasagii din acest extras, ca să se vadă cum judecă un bărbat nepreocupat și cu vederi mai largi, importanța Unirii cu bis. Romei pentru cultura națională.

Înainte de toate, însă, observăm, că D-l Prof. este greșit informat, când afirmă, că între deosebiri-le de ordin religios între uniți și neuniți, ar fi și aceea, că la împărțășanie uniții folosesc *azimă*.

Fixând două aspecte ale culturii românești din Ardeal în veacul 18: cultura românilor unit (latină) și cea a românilor neuniți (slavă), spune d-l conferențiar, că la început uniții n'au avut mijloace de propagandă culturală și bisericească, dar cerând dela împăratul au primit „orașul și domeniile din Blaj. Având acum mijloace, românii uniți au înființat o mănăstire cu 11 călugări, un seminar cu 2 profesori și 20 elevi. Apoi au dreptul să trimită la învățătură la Roma, la institutul catolic vestit „Propaganda Fide“, câte doi tineri în fiecare an. Acesta a fost primul folos al Unirii cu biserica Romei.

„Episcopul Pavel Petru Aron (urmașul episcopului Clain) înființează un al doilea seminar, numit seminar episcopesc. Numărul elevilor din Blaj se ridică (dela 20 câți erau la început) la 300. În 1750 mai înființează o tipografie a episcopiei Blajului, care zeci de ani de-a rândul a fost singura tipografie în care românii uniți își tipăreau cărțile de școală și cărțile bisericești. Mai aveau nevoie de bibliotecă, pe care o începe tot episcopul P. P. Aron.

„Urmașul său, episcopul Atanasie Rednic, lucrează mai departe și capătă învoire ca doi studenți dela Blaj, să poată învăța în vestitul colegiu catolic Pazmany din Viena. Episcopul Gr. Maior capătă o altă învoire și anume ca studenții din Blaj să poată învăța și la colegiul catolic Sf. Barbara.

„Fiecare nou episcop, după cum se vede, contribuie pentru progresul studiilor atât în Blaj, cât și în centrele de înaltă învățătură dela Roma și Viena...

„Unirea cu biserica Romei a reușit să despartă biserica românească din Ardeal în două părți, dar adus și foloase foarte mari. Prin aceea că studenții din Blaj puteau să învețe la marile instituții din Roma și Viena, ei au avut puțință să răscolească bibliotecile mai mari și bogate ale Apusului (Roma, Viena) și au găsit dovezi despre originea latină a neamului nostru românesc. Aceste descoperiri însemnate apoi au fost aduse la cunoștința întregului neam românesc.

Acest lucru a avut o influență însemnată asupra limbii și istoriei române.

„Clain, prin o cărticică mică, scrisă în latinește, arată lumii obârșia (latină) a neamului românesc. Tot el începe studiul limbii române. Până la el românii scriau cu buchii chirilice. El a început să scrie (și a îndemnat pre toți românii să scrie numai) cu litere latine.

„La 1779 el tipărește la Viena o „carte de rugăciuni“ în românește cu litere latine. Anul următor, împreună cu Gh. Șincai, discută facerea unei gramatici românești. Micu Clain dă lui Șincai un manuscris, care e tipărit la Viena cu litere latine. Oricine putea acum să învețe limba română.

„Gramatica aceasta a minunat și pe românii neuniți (ortodoxi), căci și ei gândeau să facă una, dar scrise cu litere chirilice. Cei trei gramatici ai românilor neuniți: Molnar, Sempea și Iorgovici încep să scrie și ei cu litere latine.

„La 1801 Clain tipărește o nouă carte (tot cu litere latine), un „acatist“.

„Având gramatică, trebuia acum și un dicționar al limbii române.

„Ideea a dat-o tot Samuil Clain, dar tot el a și lucrat la dicționar, pe care îl avea gata la 1801.

„În vremea aceasta guvernul dă voe ca și românii să-și poată tipări cărți în tipografia universitară din Buda (o parte din capitala Ungariei — Budapesta de azi), dar sub controlul unui înalt funcționar, numit cenzor, în care post a fost numit dealcum un român. Aci se tipărește cel dintâi dicționar al limbii române în anul 1825, după discuții lungi, și sforțări de aproape 50 de ani.

„Acum românii aveau și gramatică și dicționar și ortografie. Trebuiau acum scoase din limbă cuvintele străine, ca cele slavone și înlocuite cu cuvinte luate din limba italiană și latină. Aceasta curățire a limbii s'a făcut, dar greșit. Totuși a avut o influență mare asupra limbii noastre.

„Învățașii ardeleni voiau acum să tipărească o istorie a trecutului poporului român și o istorie a bisericii române.

„Clain scrie la 1801 pentru întâia dată o istorie în 4 volume, care istorie însă nu s'a tipărit (manuscrisul se păstrează și azi în Oradea Mare).

„Gh. Șincai scrie „hronica românilor, care nu s'a tipărit însă.

„Petru Maior, la 1812, tipărește la Buda istoria românilor în Dacia. E prima istorie tipărită a românilor. El mai tipărește și o istorie a bisericii române...

„Față de cultura românilor uniți, începută la 1780, se naște și o cultură slavă a românilor neuniți (ortodoxi).

„Unirea cu Roma a născut un imbold folositor național, bisericesc și cultural.

„Unii voiau să întrecă pe ceilalți. Lupta aceasta de deșteptare a Românilor a mers mai departe, s'a întins apoi și în vechiul Regat. Tot mai multe provincii românești încep să între în hora deșteptării.

Iată folosul ce l'a adus unirea cu biserica Romei“

Coroană de flori pe mormântul profesorului Gavril Pall.

De: Profesor Petre Dejeu.

În ziua de 12 Decembrie, Vineri, la orele 14 s'a slins dintre cei vii bătrânul profesor *Gavril Pall*, unul dintre cele mai de seamă figuri reprezentative ale învățământului din județul Bihor. El moare în vârstă de 80 de ani.

Gavril Pall s'a născut la 25 Noembrie 1849 în comuna Tarcia, jud. Bihor, din părinții nobili Gavril Pall și Floarea Kerezsi. Clasele primare le-a făcut la școala din comuna natală; iar cele șase clase secundare la Liceul „Samuil Vulcan“ din Beiuș, fiind clasificat între cei dintâi.

Profesorii dela liceu îl sfătuiesc pe tinerul și distinsul elev Gavril Pall să urmeze clasele normale din Oradea, unde pe cheltuiala episcopiei gr. cat. va putea continua studiile și va putea obține diplomă de învățător, și în urma unui examen special, diploma de profesor pentru învățământul normal dela aceea școală.

În Oradea, la Școala Normală gr. cat. pe acele vremuri toți profesorii erau absolvenți ai unei facultăți de teologie și filozofie dela Universitățile din Roma, Viena, Budapesta șcl. Era mare lipsă de un bun profesor auxiliar pentru practica pedagogică, care să conducă totodată și una sau două clase primare.

Tinărul ambițios și talentat, — dar lipsit de mijloace materiale pentru a-și continua studiile la universitățile din streinătate, — primi propunerile făcute și așa încurând îl vedem învățător la Școala Primară din Nyiradon (azi în Ungaria) și peste câțiva ani profesor auxiliar la Școala Normală a Episcopiei gr. cat. de Oradea.

La Școala Normală Gavril Pall servește până la anul 1908, când trece la pensie, după 42 ani de muncă istovitoare. La această renumită școală sub direcția canonicului Dr. Augustin Lauran și a profesorilor de mare valoare: Dr. Gheorghe Miculaș, Petre Tămăian, Dr. Leontin Pallady, Petre Cupcea, Mihai Sălăgianu șcl. șcl., a muncit cu o sârguință exemplară obținând cele mai frumoase rezultate.

Școala Primară gr. cat. era model pentru toate școlile similare. Candidații de învățători și normaliștii începători vedeau în vrednicul dascăl Gavril Pall pe adevăratul pedagog muncind în fața lor cu zel și

precepere la catedra pentru care avea adevărată în-suflețire.

Gavril Pall n'a fost învățătorul simplu, care să se mulțumească cu facerea lecțiilor zilnice. Pe el îl interesa psihologia elevului, din care voia să facă om de seamă pentru societate. Acest scop l-a și ajuns, pentru că sute și mii de elevi de ai lui au îndeplinit și îndeplinesc roluri importante în viața noastră socială de azi. La școala lui elevii deja în clasele primare superioare învățau limba latină și germană, pe cari el le vorbea ca pe cea românească.

Mai mult ca toate aceste îl interesau limba și literatură română. Gavril Pall întreținea corespondență cu Bogdan Petriceincu-Hajdeu, căruia îi făcea propuneri binemotivate pentru îndreptarea ortografiei românești. Gavril Pall a scris două cărți de gramatică românească, cari erau întrebuintate de mulți învățători.

Ministerul Instrucțiunii prin secretarul general Dr. O. Prie, cu ocaziunea regulării penziei, veteranului nostru dascăl îi aduce mulțumitele cele mai recunoscătoare. Bătrânul profesor și la organizarea învățământului din România-Mare și-a oferit serviciile sale Statului Român angajându-se profesor cu orele la Școala Civilă din localitate.

Municipiul Oradea, la propunerea Consilierului Cultural P. Dejeu și la sprijinul neșovăelnic al primarului Dr. Coriolan Bucicou, — ambii foști elevi ai marelui dispărut, a întregit penzia minimală a profesorului Gavril Pall cu un ajutor permanent lunar, în semn de recunoștință a acestui municipiu, care a dat atențiune cuvenită culturii și nizuinelor de înaintare harnicilor membri ai Corpului didactic.

Gavril Pall a avut o familie frumoasă și talentată. Fiica sa cea mai mare: *Ileana*, este profesoară de limba franceză la liceul din Deva. Fiul său *Augustin*, recunoscutul pictor și celebru zugrav de biserici, are atelier permanent la Paris; și nu de mult a avut succesele cele mai frumoase cu expozițiile dela București, New-York, Cleveland șcl. șcl. Fiicele *Irina* și *Ela* sunt profesoare călugărițe; *Florica* secretară la Poșta Centrală din București, iar *Iuliana*, e soția D-lui *Iliescu*, cassierul teatrului „Regina Maria“ din localitate; *Andrei*, moare ca ofițer pe frontul italian.

Iată ce familie numeroasă și vrednică de stima celătenilor în mijlocul cărora a crescut și a prosperat.

* * *

Ne plecăm frunțile la mormântul celui ce cu cinste s'a dus dinire noi făcându-și datoria pentru viață.

Să-i fie partea cu drepții!

HÖNIG FRIDERIC

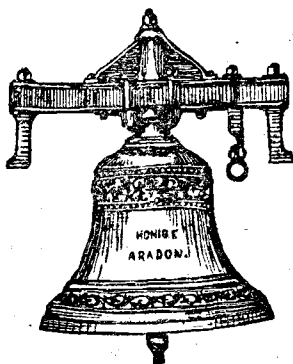
ARAD, STRADA BARIȚIU 10-21.

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote pe lângă garanția mare și cu prefixarea precisă a ténurilor. Invenție proprie licențiată.

Rechizite și scaune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Condițiuni avantajoase de plată.

Fondată
la anul 1840.

Fabricarea clopotelor

din cea mai bună calitate, execută repede, prompt și cu garanție de lungă durată. La cerere trimite prospecte detaliate Fabrică de clopote, ventile, pompe și toffelul de turnătorii de metal.

UZINELE METALURGICE S. A.

TIMISOARA, IV. STR. ANDREI MURESANU 3.
Telefon 23-42

Telefon 23-42

NOU!

JEAN CARRÈRE

NOU!

TRIUMFUL PAPAȚĂȚII

Tradusă de Societatea „Sf. Ioan Gură de Aur“, Oradea.

CUPRINDE:

Prefață, de Pr. Dr. Al. L. Tăulu — Pentru ce este Roma eternă — Tu es Petrus — Petru și Cezar — Chestiunea Romană — Spre viitor; Adaos: Legea garanțiilor — Tratatul din 11 Febr. 1929 între Sf. Scaun și Italia — Concordatul cu Italia — Statul papal — Lista papilor și împărașilor. — Prețul Lei: 100.— :: Se poate comanda dela Seminarul Teologic. unit, Oradea, Parcul St. cel Mare No. 8.

AVIZ!

Se aduce la cunoștința tuturor, îndeosebi a On. Cler, că în Oradea a luat ființă Banca diecezană: „**Unirea**“ Societate pe Acțiuni, cu un capital de 7.500.000 Lei.

Aceasta Bancă are de scop o fructificare mai rentabilă a diferitelor fonduri și fundațiuni diecezane făcând însă, bineînțeles, și operațiuni bancare: primește depuneri cu cele mai favorabile dobânzi; dă împrumuturi schimbare și ipotecare cu cele mai favorabile condițiuni.

Oricine va înțelege că Banca **Unirea S. A.** înseamnă un nou și important factor de dezvoltare economică în dieceza noastră, unde cei vizați la ajutor bănesc vor găsi sprijin pe lângă condițiunile cele mai avantajoase. Dată fiind garanția morală și soliditatea conducerii Banca Unirea are să devină unul dintre cele mai sigure institut bancare din țară.

On. Preoșime e rugată a lua act despre aceasta înființare și a îndruma pe cei interesați spre acest institul economic și financiar al Diecezii.

Banca „Unirea“ S. A. s'a deschis la 1 Oct. c. și e situată în str. Pavel No. 2.